

Industria românească TI&C în 2006-2007

Actualizare

Sumar

Industria românească de Tehnologia Informației și Comunicații, definită ca ansamblu al sectoarelor hardware IT (CAEN 30), hardware telecom și electronică (CAEN 32), software și servicii IT (CAEN 72) și servicii telecom (CAEN 642) și-a continuat evoluția puternic ascendentă în 2006 și 2007 impulsionată de consumul intern, exporturi și investițiile străine în contextul dat de creșterea economică generală și intrarea în UE.

Sectoarele TI&C au realizat în 2006 o cifră de afaceri totală de 11,2 miliarde de dolari (8,19 miliarde euro), în creștere cu 24% față de anul anterior, iar pentru 2007 se estimează atingerea a 11,2 mld USD (8,2 mld.EUR), în creștere cu cca 34% (23% in euro) și de aproape patru ori mai mult decât în 2000.

Majorări și mai accentuate s-au înregistrat în ceea ce privește valoarea adăugată brută care măsoară contribuția la PIB a sectoarelor TI&C și care a atins 3,42 mld.USD (2,75 mld.EUR) în 2005 (+38%) și 4,3 mld USD în 2006 (+26%). Deși ratele de creștere pentru 2006, corespunzătoare exprimării în valută, sunt inferioare celor din 2005, creșterile în lei constanți sunt mai mari.

Sectoarele TI&C. Aproximativ trei sferturi din volumul de activitate al industriei TI&C aparține sectorului serviciilor telecom care realizează 63% din cifra de afaceri, 70% din producție și 73% din valoarea adăugată brută. Sectorul a acumulat o cifră de afaceri de 5,3 mld.USD (4,2 mld.EUR) în 2006 (+22% față de anul anterior) și 7,1 mld.USD (5,2 mld.EUR) în 2007 (+33% în dolari și 22% in euro).

Deși are o pondere mai mică, sectorul software și servicii IT reprezintă în continuare cel mai dinamic segment al industriei TI&C, cu creșteri anuale ale veniturilor, producției și valorii adăugate de peste 40% în perioada 2000-2005. Cifra de afaceri totală a trecut în 2006 de nivelul de 2 mld.USD (1,6 mld.EUR), cu o creștere de 30%, iar pentru 2007 se estimează depășirea a 2,7 mld.USD, cu o creștere de peste 35% (în dolari) și o valoare de 12 ori mai mare decât în 2000.

După o evoluție fluctuantă și contradictorie în anii anteriori, cele două sectoare hardware au realizat în 2006 o cifră de afaceri 1 mld.USD (800 mil.EUR) iar pentru 2007 se estimează 1.300 mil.USD, cu o creștere mai convingătoare (+30%), generată în mare parte de îmbunătățirea situației contractelor la centrele de producție ale multinaționalelor.

Servicii vs. fabricație. Industria TI&C continuă să fie caracterizată structural de decalajul accentuat între sectoarele de servicii și cele prelucrătoare (hardware). Raportul între servicii și hardware este 6,4/1 la cifra de afaceri și 15/1 la valoarea adăugată, cu mult mai mare decât în țările europene (media UE-25 este de 3/1 și, respectiv, 4/1), iar explicația vine, nu doar din evoluția pozitivă a serviciilor, ci și din nivelul redus de dezvoltare a industriei prelucrătoare TI&C ca urmare a volumului foarte mic al investițiilor din anii anteriori.

Contribuție la PIB. Contribuția la Produsul Intern Brut a industriei TI&C (ponderea pe care Valoarea Adăugată Brută creată în cele patru sectoare o are în totalul VAB pe economie) este de cca 4% (3,7% în 2006 și 4,3% estimat în 2007). Aportul cel mai important îl au serviciile telecom cu aproape 3%, în timp ce contribuția sectorului software este de 0,9% (de 4 ori mai mare față de anul 2000), iar a sectoarelor hardware de 0,5%.

Este de așteptat ca, în perioada următoare, contribuția la PIB a sectoarelor TI&C să se majoreze anual cu 0,2 - 0,3 puncte procentuale provenind din software-servicii IT și servicii telecom, dar și dintr-o revenire a sectorului hardware telecom, astfel încât în 2010 să depășească 5%. În statele cu economii dezvoltate contribuția sectoarelor TI&C la PIB se situează între 5% și 9% (mai ridicată în țări ca Finlanda sau Coreea), media UE-25 fiind în prezent de 5,3%.

Export. Exporturile sectoarelor TI&C au depășit 1,3 miliarde de dolari (1,03 mld.euro) în 2006 în creștere cu 31% față de anul anterior, iar valoarea estimată pentru 2007 depășește 1,7 miliarde de dolari. Raportate la totalul pe economie, exporturile TI&C reprezintă cca 4%. Deși exporturile de software și servicii IT au continuat să crească, importurile masive de hardware și electronică au condus la menținerea unui sold puternic negativ al balanței externe TI&C (-1,8 mld.USD în 2006)

Sectorul software și servicii poate fi caracterizat ca exportator net, cu exporturi estimate la 520 mil.USD în 2006 și peste 700 mil.USD în 2007, depășind de peste 3 ori importurile. Rata anuală de creștere de peste 40% (față de 18% pentru exporturile totale pe economie) este susținută de extinderea centrelor de dezvoltare software și de servicii și suport ale companiilor străine, dar și de activitățile de outsourcing ale firmelor locale, la care se adaugă, cu o pondere mai mică dar în urcare, exportul de produse software.

După ce, în 2005 sectoarele de hardware au înregistrat o scădere a exporturilor cu 10%, în 2006 și 2007 situația s-a inversat, revenindu-se la creșteri substanțiale. România rămâne însă net importatoare de hardware TI&C, cu o producție internă acoperind doar 20% din piața internă și exporturi de 4,5 ori mai mici decât importurile, iar sectorul are una din cele mai mari balanțe externe negative din industria prelucrătoare, cu tendința de accentuare în ultimii ani.

Firmele TI&C. Numărul de firme active în industria TI&C a ajuns la 18.130 în 2006, cu 1.800 mai multe (+10%) decât în anul anterior și reprezentând cca 3% din numărul total pe economie. Majoritatea acestor societăți (13.580) aparțin sectorului software și servicii care se menține unul din cele mai dinamice din punctul de vedere al inițiativei antreprenoriale

Câteva din marile firme TI&C, mai ales cele de telecomunicații, se numără printre cele mai puternice companii ale României. În primul rând este vorba de cei 3 operatori de telefonie (Romtelecom, Orange, Vodafone) care fac parte din primele 10 companii în ordinea cifrei de afaceri, situându-se pe locurile 7, 8 și 10. Alte trei societăți (Alcatel, RCS/RDS și Telemobil) au intrat în 2005 pe lista primelor 100 de companii, iar topul primelor 200 mai cuprinde încă 5 firme TI&C (Flemingo Computers, Astral Telecom, K-Tech, Celestica și SNR).

Numărul firmelor TI&C "milionare" (cu o cifră de afaceri mai mare de un milion de dolari) a urcat la 517, față de 414 cu un an înainte, și, din acestea, 64 au depășit 10 milioane de dolari. Romtelecom și Orange au trecut în 2005 pragul de un miliard de dolari, iar în 2007 Orange și Vodafone depășesc un miliard de euro.

Concentrare. Societățile milionare reprezintă doar 2,5% din numărul total de firme TI&C, dar realizează 88% din cifra de afaceri totală și utilizează 63% din personalul industriei. Acesta indică pe ansamblu o concentrare puternică a industriei, dar gradul de concentrare este diferit în cele patru sectoare. În sectorul serviciilor telecom se menține cel mai accentuat grad de concentrare cu o cotă de piață de 25% pentru lider (Orange), de 69% pentru primii trei operatori de telefonie și de 85% pentru primele 10 societăți.

În contrast, sectorul software și servicii se caracterizează printr-o repartitie mult mai uniformă a cotelor de piață. Primele trei societăți (S&T, IBM, Siemens Automotive) acumulează 9% din cifra de afaceri totală, iar primele 10 doar 22%. Eforturile de consolidare prin achiziții și fuziuni ale firmelor de software și servicii care au început în 2005 și au continuat în 2006 nu sunt încă reflectate de cifrele sectorului, dar este de așteptat ca următorii doi ani să aducă o mărire a ponderii deținute de firmele mari care vor fi mai bine poziționate pentru a-și extinde activitățile.

În sectoarele hardware se menține o concentrare ridicată, dată de prezența filialelor multinaționalelor și a marilor asamblatori/distribuitori locali care depășesc cu mult ca volum de activitate segmentul producătorilor mid-tier locali și străini. Astfel, în hardware IT primele trei societăți (Intrarom, Flemingo, K-Tech) realizează 47% din totalul cifrei de afaceri, iar primele 10 acumulează 70%. În hardware telecom procentele sunt 63% pentru primele trei (Alcatel, Solectron și Kathrein) și 85% pentru primele 10 societăți. Pentru comparație, notăm că în UE-15 concentrarea industriei IT măsurată prin cota de piață a primelor 10 companii variază între 30% și 60% cu valori maxime în Germania și minime în Franța și cu o tendință de creștere ușoară în toate țările.

Consolidare. Una din tendințele majore ale ultimilor doi ani a fost consolidarea care s-a manifestat în toate sectoarele industriei TI&C sub forma unei suite de fuziuni, achiziții strategice și investiții financiare la care se adaugă și o primă listare la bursă. Sumele vehiculate în aceste tranzacții au fost utilizate în bună măsură pentru dezvoltarea firmelor implicate și

întărirea poziției pe piața locală și internațională. Procesul de consolidare va continua în următorii ani conducând la reconfigurări importante în zona de top a sistemului de firme, în special în sectorul software și servicii.

România offshore. Ultimii doi ani au fost marcați și de o creștere considerabilă a interesului pentru România ca locație offshore și, mai ales, near-shore, materializată printr-o avalanșă de investiții străine în extinderea și deschiderea de noi unități de producție hardware și electronică, centre de servicii și suport, precum și centre de dezvoltare atât în software cât și hardware. Noile centre au acumulat până la sfârșitul lui 2007 cca 8.000 de angajați și este de așteptat să contribuie în următorii ani cu câteva sute de milioane de dolari la exporturile TI&C.

Personal. Personalul industriei TI&C a depășit 110.000 de angajați în 2006 și 121.000 în 2007 (cca 2,3% din totalul pe economie), fiind concentrat în servicii: 49.300 în servicii telecom și 47.100 în software și servicii (în 2006). Sectorul software și servicii este singurul în care se înregistrează constant creșteri masive de personal. Anul 2007 este al cincilea an succesiv în care numărul de angajați se mărește cu peste 7.000, la limita numărului de absolvenți furnizați de învățământul superior care face față tot mai greu cererii din partea industriei.

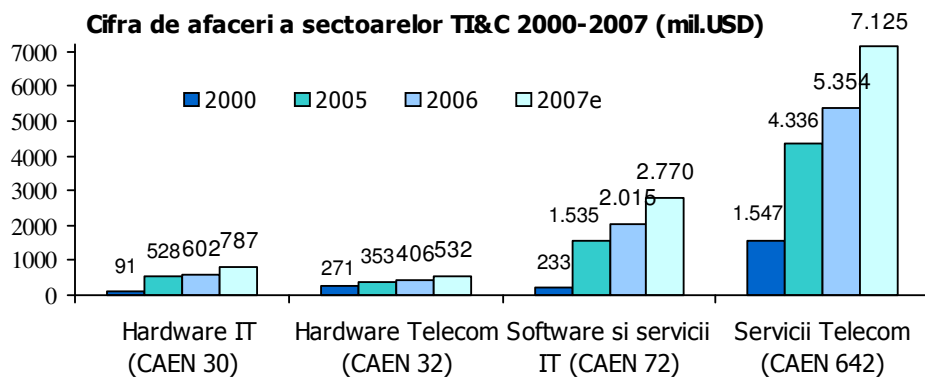
Salarii și productivitate. Salariul brut mediu anual TI&C s-a ridicat în 2006 la 8.327 USD (6.637 EUR), iar în 2007 este estimat la 11.100 USD (8.130 EUR), cu diferențe destul de mari între sectoare (mai ridicat în servicii și mai scăzut în hardware IT). Cu un nivel de cca 3 ori mai ridicat decât media pe economie, sectorul software și servicii a înregistrat în ultimii 3 ani și cele mai mari creșteri ale salariilor, peste 30% în dolari și euro, evoluția fiind strâns legată de accentuarea dezechilibrelor de pe piața forței de muncă specializate.

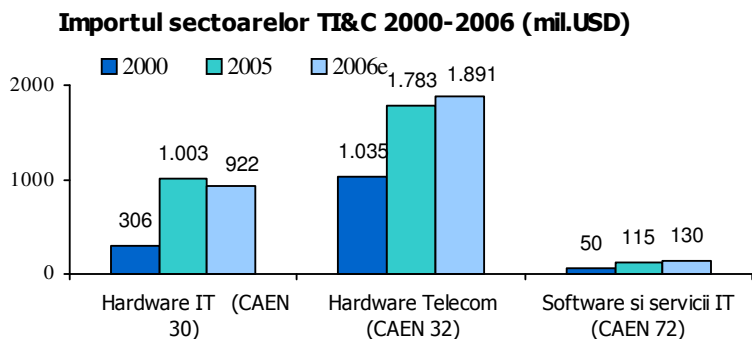
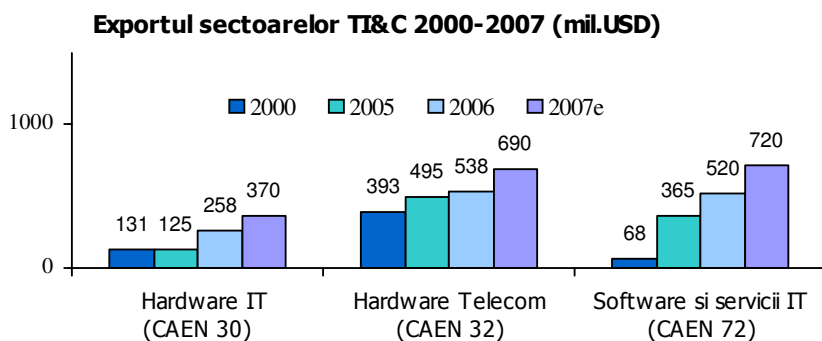
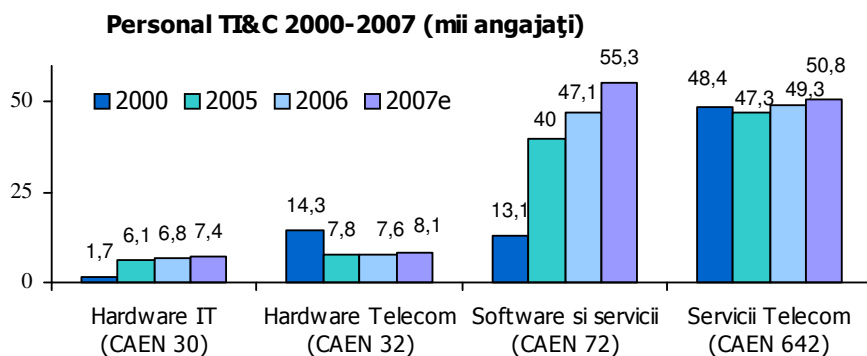
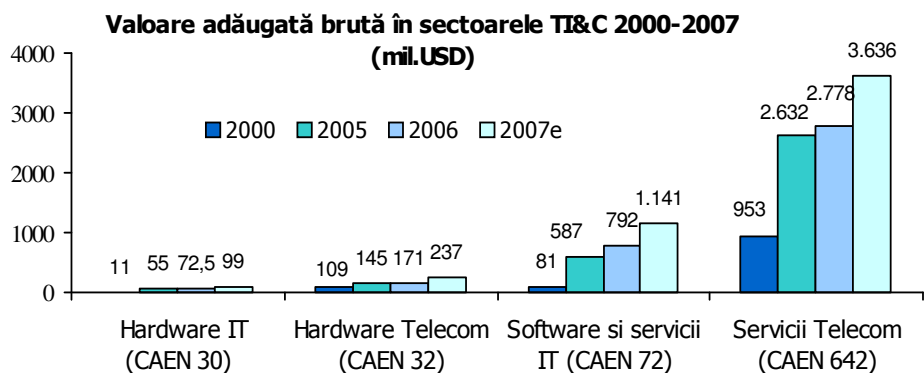
Productivitatea medie pe întreaga industrie TI&C a atins în 2006 o valoare adăugată brută pe angajat de 33.790 USD (27.410 EUR), iar în 2007 se estimează o creștere cu cca 22%. Nivelul ridicat al productivității este determinat în special de valorile mari din servicii telecom. În sectoarele hardware și, mai ales, în software și servicii, creșterile de salarii au tendința de a le depăși pe cele de productivitate, contribuind la reducerea profitabilității.

Geografia TI&C. În ceea ce privește distribuția geografică, București își menține rolul de pol absolut al industriei TI&C cu 6.452 societăți înregistrate în 2006 (36% din numărul total), 66.020 de angajați (58% din total) și o cifră de afaceri de 6,74 miliarde de dolari (78%). Concentrarea în București este însă dată doar de servicii, în timp ce producția de hardware este amplasată preponderent în zona de vest a țării.

În sectorul serviciilor telecom, capitala, unde sunt amplasate sediile marilor operatori de telefonie și cablu, acumulează 88% din cifra de afaceri a sectorului și 72% din personal, fiind urmată, la mare distanță de Giurgiu (Telemobil) cu 2,8% și Bihor cu 2,6%. În software și servicii, după București cu 64% din cifra de afaceri totală și 48% din angajați, urmează Cluj (5,3%), Timiș (5%), Brașov, Iași, Prahova și Sibiu. În sectoarele hardware, capitala realizează cea mai mare cifră de afaceri (50%), dar, în privința producției, pe primul loc se situează Timiș (37%), urmat de București (33%) și Bihor (16%).

Dacă urmărim distribuția pe regiunile de dezvoltare, producția de software și servicii se acumulează, după București (62%), în regiunile Vest, Nord-Vest și Centru (cu câte 8%), în timp ce producția de hardware este concentrată în Vest și Nord-Vest (58% împreună) și în București (33%).

Industria TI&C 2000-2007

TI&C	2000	2005	2006	2007e	2006/05	2007/06	2007/00
Cifra de afaceri, CA, mil USD	2.141	6.751	8.377	11.214	24%	34%	5,2
Productie vanduta, mil USD	1.939	5.529	6.875	9.200	24%	34%	4,7
Val. adaugata, VA, mil USD	1.154	3.419	3.813	5.112	12%	34%	4,4
Export, mil USD	592	985	1.300	1.784	32%	37%	3,0
Rezultat exploatare, mil USD	545	1.310	1.464	1.906	12%	30%	3,5
Profit net, mil USD	63	1.133	1.312	1.703	16%	30%	26,9
Nr.firme	4.648	16.316	18.130	19.000	11%	5%	4,1
Personal	77.536	101.191	110.857	121.657	10%	10%	1,6
Sal.brut USD/an	3.350	7.358	8.327	11.132	13%	34%	3,3
Productivit. (VA,\$/pers)	14.882	33.787	34.397	42.021	2%	22%	2,8
Productivit. Prod.,\$/pers)	25.005	54.643	62.015	75.621	13%	22%	3,0

Analizele ITC se bazează în principal pe prelucrarea datelor de bilanț ale firmelor TI&C, dar și pe informațiile comunicate de companii sau furnizate de instituții publice. Aceste studii urmăresc să ofere o imagine asupra evoluției industriei, complementară informațiilor privind piața care circulă mai frecvent.

Contact: Mircea Vuici, mvuici@itc.ro, 232.06.99, 203.18.29